

הכנסת
היועצת המשפטית לכנסת

(סימוכין: 167948-2025)
ירושלים, ג' באב התשפ"ה
28 ביולי 2025

לכבוד
חברי וחברות הכנסת

שלום רב,

הנדון: אסדרת חסימת משתמשים ומחיקת תגובות על ידי חברי הכנסת בחשבונותיהם ברשתות חברתיות

נוכח פניות ציבור פרטניות ועקרוניות שהועברו לוועדת האתיקה ואליי ובשל הליכים משפטיים שהתקיימו בעניין זה¹, להלן הנחייתי בנושא שבנדון, לאחר שהועברה גם לחברי ועדת האתיקה. בפתח המסמך סקירה משפטית בנושא חופש הביטוי וחסימת משתמשים ברשתות החברתיות, בהמשך – כללי התנהלות ראויים והנחיות לתיעוד על ידי חברי הכנסת להמשך בחינת אסדרת הנושא, שיכנסו לתוקף החל מכנס החורף.

אני עומדת לרשותכם לכל הבהרה או שאלה בעניין זה.

בכבוד רב,

שגית אפיק

העתק:

חבר הכנסת אמיר אוחנה, יושב ראש הכנסת
חבר הכנסת אליהו רביבו, יושב ראש ועדת האתיקה
חברי ועדת האתיקה
גב' עידית מור גונן, מנהלת ועדת האתיקה (בפועל)

¹ בג"ץ 748/24 תומר אביטל נ' היועצת המשפטית לממשלה (12.11.24); בג"ץ 5717/21 תומר אביטל נ' היועץ המשפטי לממשלה (1.5.2022).

הכנסת היועצת המשפטית לכנסת

אסדרת חסימת משתמשים ומחיקת תגובות על ידי חברי הכנסת בחשבונותיהם ברשתות חברתיות

א. ההליכים המשפטיים עד היום בעניין מחיקת תגובות וחסימת משתמשים על ידי נבחרי ציבור

1. במהלך שנת 2021 הוגשה עתירה לבית המשפט העליון ובמסגרתה התבקש בית המשפט להורות ליועצת המשפטית לממשלה וליועצת המשפטית לכנסת להנחות את חברי הכנסת, חברי הממשלה והנבחרים ברשויות המקומיות שלא לחסום משתמשים בחשבונותיהם ברשתות החברתיות ולא למחוק את תגובותיהם, אלא במקרים חריגים. כמו כן, ולנוכח הפגיעה האפשרית בזכות לשוויון ובחופש הביטוי, ביקשו העותרים כי החסימה האמורה תיעשה באופן שעולה בקנה אחד עם פסקת ההגבלה הקבועה בחוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו ובהתאם למבחן "הוודאות הקרובה", שלפיו אין לפגוע בזכות לחופש הביטוי אלא במקרים חריגים של פגיעה ברמת קרוב לוודאי באינטרס הציבורי או בביטחון הציבור.¹
2. בתגובה לעתירה הודיעה היועצת המשפטית לממשלה כי מתקיימת בייעוץ המשפטי לממשלה עבודת מטה לבחינת הסוגיה. בתגובתי לעתירה ציינתי כי לגבי חברי הכנסת, הפורום המתאים לבחינת הצורך בקביעת כללים בעניין האמור הוא ועדת האתיקה. ציינתי אז כי בחינה זו טרם נתקיימה, מכיוון שבכנסת ה-24, שכינה בעת התנהלות ההליך, לא הוקמה ועדת אתיקה.
3. העתירה נמחקה בעקבות הודעות אלה. לצד זאת, ונוכח פניות פרטניות לעניין חסימות משתמשים מצד חברי כנסת, התחלתי בבחינת הנושא תוך שקיימתי מפגשי לימוד ושיח עם חברי הקהילה האקדמית המתמחים בסוגיות אלה וביקשתי מהם לפרוש את עמדתם.
4. במקביל לעבודת המטה שקיימתי, התנהל בבית המשפט המחוזי הליך משפטי שעסק בעתירה של תושב העיר גבעתיים, מר רובינשטיין, ש'נחסם' על ידי ראש עיריית גבעתיים בחשבונו ברשת החברתית X². הייעוץ המשפטי לממשלה הביע עמדה עקרונית בהליך, ולפיה בתנאים מסוימים יכולים לחול כללי המשפט הציבורי על פעולות של מחיקת תגובה וחסימת משתמש. בית המשפט המחוזי דחה את העתירה, ועל כך הוגש ערעור לבית המשפט העליון.
5. בדצמבר 2023 ניתן פסק הדין בבית המשפט העליון בעניין ע"מ 7659/22 רובינשטיין נ' רן קוניק (להלן – **עניין רובינשטיין**). בפסק הדין נקבע כי לאור עקרונות המשפט הציבורי החלים על חשבונו של ראש העיר, דין הערעור להתקבל, ולפיכך על ראש העירייה להסיר את חסימתו של המערער בחשבונו³. הנימוקים לכך התייחסו לסיווג חשבונו של נבחר ציבור ברשתות החברתיות כחשבון ציבורי או פרטי, ובדין שחל על מחיקת תגובה או חסימת משתמש בחשבון ציבורי.
6. לאחר מתן פסק הדין ובסמוך לתחילת שנת 2024 הוגשה עתירה נוספת, ובה בקשה מהייעוץ המשפטי לממשלה ומהייעוץ המשפטי לכנסת לקבוע הנחיות מחייבות לנציגי הציבור ולחברי הכנסת⁴. בתגובתי בשם הכנסת ובשמי ציינתי כי אני עורכת עבודת מטה שתוצריה יועברו לחברי ועדת האתיקה לבחינת הנחיה והמשך טיפול בנושא.

¹ בג"ץ 5717/21 תומר אביטל נ' היועץ המשפטי לממשלה (1.5.2022).

² ע"מ (ת"א) 61176-10-20 אלמוג רובינשטיין נ' רן קוניק (20.8.2022).

³ ע"מ 7659/22 רובינשטיין נ' רן קוניק (21.12.2023).

⁴ בג"ץ 748/24 תומר אביטל נ' היועצת המשפטית לממשלה.

7. ביום 12.11.24 ניתן פסק דין בעתירה האמורה. פסק הדין דחה את העתירה משני נימוקים: הראשון הוא חריגות הסעד המבוקש; השני הוא מורכבות הסוגיה, חדשנותה והיקף השפעתה הרחב, המחייבים זהירות ובחינה מעמיקה לשם הסדרתה. בית המשפט ציין כי נוכח עבודת המטה שנערכה על ידי היועצת המשפטית לכנסת והעברת התוצרים והמסקנות שלה להמשך טיפול על ידי ועדת האתיקה של הכנסת, אין עילה להתערבות שיפוטית בעת הזאת.

8. להלן סקירת המצב המשפטי הקיים; בסעיפים ד' ו-ה' להלן מובאת הנחייתי להתנהלות חברי הכנסת בתקופה הקרובה, לשם בחינת הצורך באסדרה בעניין זה על ידי ועדת האתיקה בשיתוף איתי.

ב. פסק הדין בעניין רובינשטיין – ההלכה שנקבעה בעניין חשבונות ציבוריים

9. בית המשפט קבע שהחלטה לחסום משתמש או למחוק תגובות בחשבון שסוגו כחשבון ציבורי היא החלטה מינהלית שיש לקבלה בתום לב, על יסוד שיקולים ענייניים ובאופן שוויוני ומידתי. זאת, משום שהחלטה זו פוגעת בחופש הביטוי של המשתמש שנחסם, ועליה לעמוד בכללי המשפט המינהלי.

חשבון ציבורי:

10. **חשבון של איש ציבור שאינו מתופעל על ידי עובד רשות ציבורי ואינו נהנה ממימון ציבורי, ייחשב כחשבון ציבורי אם הוא בעל מאפיינים ציבוריים משמעותיים**, באופן שהופך אותו לחלק ממארג השירותים המסופקים לציבור על ידי הרשות כחשבון ציבורי, וחלים עליו כללי המשפט הציבורי. חשבון מסוג זה הוא נכס שנועד לשרת את הציבור הרחב ולא את טובתו האישית של מי ששולט בו.

בהתאם לפסיקת בית המשפט העליון יש לבחון את השאלות שלהלן כדי לקבוע אם החשבון הוא חשבון ציבורי:

- א. האם החשבון הוא פומבי, שהצפייה בו פתוחה לכולם?
- ב. האם המאפיינים החזותיים של החשבון – שם החשבון ותמונת הפרופיל שלו – מלמדים על זיהוי כחשבון של אדם המחזיק במשרה ציבורית, או שמא הם אופייניים לחשבון של אדם פרטי או פוליטי?
- ג. האם השיח בחשבון עוסק בעניינים ציבוריים או בעניינים פרטיים?
- ד. האם החשבון משמש את איש הציבור כדי לעדכן על הישגיו ועל פועלו ופועלה של הרשות הציבורית שבה הוא נושא תפקיד?
- ה. האם החשבון משמש גם כאמצעי למימוש תפקידיו המינהליים של נציג הציבור?

11. בית המשפט העליון קבע כי חשבון הנושא מאפיינים ציבוריים משמעותיים ייחשב כחשבון ציבורי גם אם יש לו מאפיינים פרטיים מסוימים. לכן, גם אם החשבון משמש בחלקו לפרסום תכנים העוסקים בחייו הפרטיים של איש הציבור ובדעותיו האישיות, אין בכך כדי לשלול את אופיו הציבורי.

12. מפסיקתו של בית המשפט עולה כי הסיבה לסיווג החשבון של ראש העיר קוניק כחשבון ציבורי נוגעת לכך שהוא **"הפך את החשבון לכלי משילותי ולצינור קשר של התושבים עם עיריית גבעתיים**. המשיב מקבל פניות לחשבון בכובעו 'הפרטי' לכאורה, ופותר אותן בכובעו כראש העיר, תוך שימוש במשאבי העירייה וערעור בין הכובעים. קוניק מעדכן בחשבון בנושאים המצויים בלב סמכויותיו, ואף עושה כן בלשון רבים: יודעים, מחקנו, נבדוק – ובכך למעשה יוצר את הרושם כי הוא משיב לפונים ב'קולה' של העירייה, כזרוע ביצועית שלה, בבחינת 'העירייה זה אני'. קוניק משתמש בחשבון כדי לייצר לעצמו תדמית של ראש עיר נגיש, מעשי ויעיל, וזאת תוך טשטוש ההבחנה בין המרחב הפרטי והפוליטי ובין סמכויותו כאיש ציבור,

ותוך הובלת הציבור לראות בחשבון כחשבון ציבורי. צבר הפרסומים שהונחו לפנינו אינו מותיר מקום לספק כי מדובר בחשבון בעל מאפיינים ציבוריים רבים⁵.

13. אם כן, אם נקבע כי חשבון מסוים הוא חשבון ציבורי, עמדת בית המשפט היא כי חסימת משתמש פוגעת בחופש הביטוי שלו. בפסק דין רובינשטיין נקבע כי חסימת המשתמש נעשתה שלא לתכלית ראויה, אלא כדי להעניש את המשתמש, שהתבטא באופן ביקורתי, ולמנוע ממנו מראש את האפשרות בעתיד להגיב לפרסומים של ראש העירייה. חסימת משתמש לתכלית מניעתית טומנת בחובה פגיעה קשה בחופש הביטוי והיא חמורה אף יותר מהטלת סנקציה בדיעבד.

14. מכיוון שחשבונו של ראש הרשות שימש גם מעין "מוקד פניות", עוצמת הפגיעה במשתמש הנחסם הייתה חמורה במיוחד. מבחינת חופש הביטוי של המשתמש, נמנעה ממנו לא רק הזכות להביע ביקורת לגיטימית, אלא גם להיחשף למידע ולפעילות של ראש העירייה. כמו כן, נפגעה זכותו לשוויון של המשתמש הנחסם, שכן נמנעה ממנו האפשרות לפנות לעירייה באמצעי זה. באשר לפגיעות אלו עמד בית המשפט על כך שהיעדרה של חלופה אפקטיבית לפנות לראש העיר, להביע ביקורת או להיחשף למידע, העצים את הפגיעה שנגרמה למשתמש מחסימתו.

ג. המאפיינים הייחודיים של חבר הכנסת, חופש הביטוי הפוליטי ומרחב הפעולה של חבר הכנסת במימוש

תחולת פסק הדין בעניין רובינשטיין על חברי הכנסת:

15. בפסק דין רובינשטיין ציין בית המשפט העליון כי הפסיקה מתייחסת לעניין הקונקרטי שהובא בפניו, וכי לאור השאלות המורכבות שהנושא מעורר ראוי שהמחוקק, או גורמים מאסדרים אחרים, יגבשו הנחיות וכללים ברורים בסוגיה. בית המשפט אף קרא לגורמים המאסדרים לתת את הדעת בעניין ולהנחות את אישי הציבור כיצד לפעול ברשתות החברתיות בכל הקשור לחסימת משתמשים ולמחיקת תגובות.

16. עמדתי היא כי אף שחברי הכנסת מחזיקים בחשבון ובו הם מפרטים את דעותיהם, הישגיהם וסוגיות שעומדות על סדר-היום הציבורי, חבר הכנסת הבודד אינו בעל סמכויות מינהליות, ולפיכך, הניתוח וההלכה שנקבעה בפסק דין רובינשטיין מותאמים לנציגי הרשות המבצעת ולא ניתן להחילם כהווייתם על חברי הכנסת.

17. חבר הכנסת הבודד הוא בעל מעמד סטטוטורי ונורמטיבי נפרד, וכלשון הפסיקה – "יחידה חוקתית" עצמאית, שהיבטיה הפוליטיים, האישיים, הלאומיים והפרלמנטריים כרוכים ושלובים זה בזה⁶. ממכלול ההיבטים הכרוכים בתפקידו ובפעילותו של חבר הכנסת ניתן ללמוד כי הוא אינו מתפקד כרשות מינהלית שמפעילה סמכויות שלטוניות כלפי הציבור⁷.

18. עיקר כוחם של חברי הכנסת ועיקר השפעתם ממוקדת בתחומי החקיקה, במילוי תפקידם הפיקוחי, וביכולתם לעורר שיח ציבורי ולהעלות סוגיות בוערות על סדר-היום, הן בוועדות הכנסת והן במליאה. עם

⁵ עניין רובינשטיין, לעיל ה"ש 6, בפס' 32.

⁶ בג"ץ 1843/93 רפאל פנחסי, סגן שר וחבר-כנסת נ' כנסת ישראל פ"ד מט(1) 661 (1995), סעיף 14 לפסק דינו של הנשיא ברק. ⁷ מעמד זה שונה ממעמד של חברי הממשלה. הממשלה היא גוף קולגיאלי, שבמסגרתו לכל אחד ואחד משריו יש אחריות משותפת בפני הכנסת לכלל החלטות הממשלה, וכל שר אחראי בפני ראש הממשלה לתחומים שעליהם הוא ממונה (סעיף 4 לחוק-יסוד: הממשלה). מבחינה זו השר הוא "אורגן חוקתי" של הממשלה. כך, למשל, העיקרון בדבר אחריות משותפת מחייב כי שר לא יחלוק בפומבי על החלטת הממשלה ויתמוך בעמדת הממשלה בכל דיון בכנסת ובוועדותיה; ראו, למשל, את סעיף 87 לתקנון עבודת הממשלה ה-36, שכותרתו "אחריות הממשלה", אשר קובע, בין היתר: "...לא יחלוק שר או סגן שר בעת הופעתו במליאת הכנסת או בוועדה מוועדותיה על החלטה של הממשלה, לא יסתייג ממנה ולא יבקר אותה"; ראו גם בג"ץ 5261/04 פוקס נ' ראש-ממשלה ישראל פ"ד נט(2) 446 (2004), פסקה 17 לפסק דינו של הנשיא ברק.

זאת, הסמכויות הביצועיות והיישומיות של חברי הכנסת מצומצמות, ולפיכך גם הכלים המשילוניים שלהם מוגבלים. בפרט נכון הדבר לגבי חבר הכנסת היחיד שאינו נושא בתפקיד מסוים.

19. לעומת זאת, לשרים ולראשי עיריות מוקנות סמכויות ביצועיות, המאפשרות להם לפעול ולשנות את מצב הדברים באופן עצמאי. שרים וראשי עיריות משמשים בתפקיד סטטוטורי ומחזיקים בסמכויות מינהליות משמעותיות, שעליהן ממילא חלים כללי המשפט המינהלי. על חברי הכנסת, לעומת זאת, כללים אלו אינם חלים באותו אופן, באשר פעילותם הדומיננטית היא פוליטית. לכן, בניגוד לשר או לראש עיר, שהחלטתו לחסום משתמש או למחוק תגובה נחשבת כ"החלטה מינהלית" וחלים עליה כללי המשפט המינהלי, על החלטה דומה של חבר הכנסת לא חלים כללים זהים.

20. ייחוד נוסף של חברי הכנסת הוא בחופש הפעולה הרחב שלהם וחופש הביטוי הפוליטי המוקנה להם. חירויות אלה הן עקרון יסודי בשיטתנו המשפטית וניתנת עליהן הגנה רחבה. בין היתר, מוקנה לחברי כנסת החופש להתבטא ברשתות החברתיות, שבהן הם משתמשים תדיר. חלק ניכר מחברי הכנסת עושים שימוש בחשבונותיהם ברשתות החברתיות כדי לעדכן על פעילותם במסגרת הכנסת ועל פעילות פוליטית אחרת שלהם, להביע את עמדותיהם בסוגיות מסוימות, לעמוד על הלך הרוח הציבורי מהתגובות שהם מקבלים, להסתייע בעוקבים אחר החשבון בגיבוש הצעות חוק, וכן לקדם את תדמיתם הציבורית. לעיתים הרשתות החברתיות משמשות את חבר הכנסת כפלטפורמה בלתי אמצעית לקשר בינו לבין ציבור בוחריו ובינו לבין הציבור כולו.

21. ביטוי לחשיבות של חופש הביטוי הפוליטי של חברי הכנסת וליסודיות של עיקרון זה ניתן למצוא הן בחקיקה בדבר חסינות והן בפסיקה.⁸ ביסוד החסינות עומד, בין היתר, הרצון לאפשר לחבר הכנסת לפעול בתפקידו ללא מורא ובלא חשש מפני תביעות מצד הרשות המבצעת, מפלגתו, הבוחר או האזרח מהשורה.⁹

22. יש ערך וצורך משמעותי בהבטחת האפשרות של חבר הכנסת להתבטא בחופשיות, גם במרחב הדיגיטלי ולנהל כראות עיניו את חשבונותיו ברשתות החברתיות, המהוות "כיכר העיר" המודרנית. כחלק מכך, נתון לו גם החופש, במקרים המתאימים, למחוק תגובות של משתמשים ואף לחסום אותם במקרים חריגים. עם זאת, כשחבר הכנסת מחליט לפעול כך, מן הראוי שיעשה זאת תוך התחשבות בערכים היסודיים של חופש הביטוי, חשיבות השיח הציבורי והביקורת כלפי השלטון, השקיפות והפומביות.

23. הבדלים אלה בין פעילותם ומאפייניהם של חברי הכנסת לאלו של חברי הרשות המבצעת מצדיקים הסדר ייחודי שיחול על חברי הכנסת.

ד. הדין האתי ותיעוד חסימות של משתמשים ברשתות חברתיות על ידי חברי הכנסת לצורך בחינת אסדרה קבועה לעניין זה

24. לאחר שקיימתי עבודת מטה בנושא זה ושמעתי את עמדותיהם של מומחים מהאקדמיה בנושא, לדעתי המסגרת המתאימה לאסדרת מחיקת תגובות וחסימת משתמשים היא הדין האתי. דין זה מסדיר כבר כיום את התבטאויותיהם של חברי הכנסת וניתן לומר שמחיקת תגובות וחסימת משתמשים הן סוג מסוים של ביטוי שיש להסדירו. הדין האתי מסדיר באופן כמעט בלעדי גם נדבכים נוספים בפעולות חבר הכנסת, ובהם החובה לפעול שלא בניגוד עניינים, החובה לקיים גילוי נאות והאיסור לקדם עניין אישי. לעומת זאת, בנוגע לשרים עניינים אלה מוסדרים על ידי גורם מאסדר חיצוני ובכפוף לכללים משפטיים נוקשים ושונים.

⁸ ראו כמה פסקי דין מני רבים: בג"ץ 1843/93 פנחסי נ' הכנסת, פ"ד מט(1) 661 (1995); בג"ץ 325/85 מיערי נ' יו"ר הכנסת, פ"ד לט(3) 122 (1985); ע"פ 255/68 מדינת ישראל נ' בן משה, פ"ד כב(2) 427 (1968).

⁹ בג"ץ 11298/03 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' נועדת הכנסת, פ"ד נט(5) 865, עמ' 877 לפסק דינו של השופט ברק (2005).

25. לנוכח מאפייניהם הייחודיים של חברי הכנסת, כפי שפורטו לעיל, עניינו של מסמך זה הוא רק הכללים והאופן שבו הדין האתי יחול על חשבונות אלו ולא בשאלת סיווג החשבון של חבר הכנסת ברשתות החברתיות ומשמעותו לעניין פעילותו של חבר הכנסת בחשבון, שכן נפקות סיווגו של החשבון בעניינם של חברי הכנסת היא צרה.

26. כדי שהכנסת, חברי הכנסת, ועדת האתיקה ואנוכי נוכל להוסיף וללמוד ולבחון את פיתוחו של נושא זה באופן מושכל, הצעתי לוועדת האתיקה לקבוע בשלב הראשון תוכנית ניסיונית באופן המתואר להלן: החל מכנס החורף ולמשך שנתיים, חבר הכנסת שהחליט לחסום משתמשים או למחוק תגובות יודיע על כך למשתמש וכן יעדכן על כך את היועצת המשפטית לכנסת, ואנוכי אפעל לתיעוד הפעולות במלואן. גם אזרח שנחסם רשאי לפנות אל ועדת האתיקה או אליי ולדווח על החסימה.

27. אחת לארבעה חודשים אציג את הנתונים בעניין החסימות או המחיקות בצירוף חוות דעת משפטית בפני ועדת האתיקה. בחוות דעתי לוועדת האתיקה ובעקבות ניתוח הנתונים אוכל להציג בפני ועדת האתיקה גם קשיים עקרוניים שהתבררו, למשל לאחר שחבר הכנסת חסם משתמש או מחק תגובות של משתמש באופן שאינו עולה בקנה אחד עם הזכות לחופש הביטוי של האזרח או פוגע באינטרסים הציבוריים המשמעותיים, לרבות פגיעה נלווית משמעותית לשיח הציבורי החופשי ולאפשרות למתוח ביקורת על השלטון.

28. **הנהלים האמורים יחולו החל מכנס החורף ולמשך שנתיים**, ולאחר מכן תבחן ועדת האתיקה, עימי, את עמדתה בדבר האיזון הראוי תוך התייחסות למאפיינים הייחודיים של חברי הכנסת וגם בהתבסס על מסקנותיה מהנתונים שנאספו בדבר היקף התופעה ונסיבותיה.

ה. השיקולים שעל חבר הכנסת לבחון בעת קבלת החלטה למחוק תגובה או לחסום משתמש בחשבונות ברשתות החברתיות

29. אומנם החובות שיחולו על חברי הכנסת בשנתיים האמורות הן תיעוד ועדכון בלבד. עם זאת, להלן מערך שיקולים רלוונטיים לסוגיה, כדי לסייע לחברי הכנסת השוקלים את האפשרות למחוק תגובה או לחסום משתמש באופן שיצמצם את הפגיעה בחופש הביטוי של משתמשים ברשתות החברתיות:

א. **סוג ההתבטאות:** סיווגה של התבטאות עשוי להיות מורכב, שכן פעמים רבות התבטאויות עשויות להיות לא חד-משמעיות. ככלל, ניתן לסווג התבטאויות לארבעה סוגים שונים:

- (1) התבטאויות ביקורתיות (בעלות אופי פוליטי, מדיני או אידיאולוגי);
- (2) התבטאויות המהוות לשון הרע;
- (3) התבטאויות הכוללות קללות וגידופים, הכפשות או ביזוי אישי;
- (4) התבטאויות שיש בהן משום עבירה על החוק (הסתה לאלימות, הסתה לגזענות או פרסום פורנוגרפי).

הגבלה של התבטאויות מהסוג הרביעי עולה בקנה אחד עם חקיקה האוסרת על כך; גם התבטאויות שהן קללות, הכפשות או ביזוי אישי של חבר הכנסת או של חבר כנסת אחר, מספקות הצדקה להגבלה; לעומת זאת, הגבלה של התבטאות שהרכיב הביקורתי בה דומיננטי אינה מתיישבת עם החשיבות הרבה של חופש הביטוי והערך הרב שיש לביקורת פוליטית במשטר

דמוקרטי. גם החלטות ועדת האתיקה לאורך השנים הקפידו להותיר מרחב משמעותי לחופש ביטוי פוליטי לצד שמירה על שיח נקי ומכבד¹⁰.

ב. **היקף ההתבטאות והתבטאויות חוזרות:** במקרים שבהם משתמש מגיב באופן המציף את חשבונו של חבר הכנסת כך שהוא פוגע ביכולת של משתמשים אחרים להשתתף בשיח או לעיין בו, יש לזקוף זאת לחובתו של המשתמש המגיב וייתכן שהדבר יעלה כדי הצדקה למחוק תגובה או לחסום את המשתמש.

ג. **חובותיו האתיות של חבר הכנסת:** חבר הכנסת נדרש למלא את תפקידו מתוך נאמנות לערכי היסוד של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית, ומתוך נאמנות לציבור באופן שישתתף את כבוד האדם, קידום החברה וטובת המדינה. כמו כן, על חבר הכנסת לשמור על כבוד הכנסת וכבוד חבריה, לנהוג בדרך החולמת את מעמדו כחבר הכנסת ולעשות מאמצים לטיפול אמון הציבור בכנסת.

ד. **סוג ההגבלה:** חסימת משתמש היא האמצעי הפוגעני ביותר שניתן לנקוט, שכן מדובר במניעה מוחלטת של היכולת להתבטא באותו הפורום. לפיכך, יש להשתמש בזהירות באמצעי זה ולנקוט אותו במקרים בעייתיים (המקרים שילמדו במהלך שנת הניסיון) ולאחר שנמסרה הודעה למשתמש בדבר הכוונה לחסום אותו אם ימשיך להגיב באופן דומה. כמו כן, נראה כי ראוי שהחסימה תהיה לתקופה מסוימת.

30. מערך השיקולים האמור מוצע כאן לשם התוויית שיקול דעתכם. עם זאת, ייתכן שבמהלך איסוף הנתונים ואחריהם יימצא שנדרשים שיקולים נוספים או אחרים מאלה, והדבר יוכרע על ידי ועדת האתיקה לאחר תום השלב הראשון כאמור.

31. **חובת התייעוד:** הצעתי היא כי התייעוד בעניין החסימה או המחיקה יבוצע בטופס המצורף **כנסת א'** ויועבר לייעוץ המשפטי לדוא"ל law_etika@knesset.gov.il. בטופס זה יהיה על חבר הכנסת לפרט את שם המשתמש שנחסם או שדבריו נמחקו ואת סיבת החסימה או המחיקה, לתעד את הביטוי שבגינה התקבלה ההחלטה לחסום את המשתמש או למחוק את תגובתו, ולפרט אם ננקטו צעדים נוספים לפני שהוחלט על החסימה או על המחיקה.

32. **חובת העדכון:** לצד חובת התייעוד מוצע כי כבר בשלב זה המשתמש שכנגדו ננקטה ההגבלה יעודכן על כך.

33. **הפרת כללי האתיקה:** בשנתיים האמורות ייתכן שיימצא, בנסיבות מסוימות, שהפרה של חובת העדכון והתייעוד עולה כדי הפרה של כללי האתיקה, בהתאם לשיקול דעתה של ועדת האתיקה. הפרה של כללי האתיקה עשויה לגרור הטלת סנקציות קבועה בדיון. לצד זאת, בשנתיים אלו ועדת האתיקה לא תפעל לבחינת החלטתו של חבר הכנסת למחוק או לחסום משתמש כעניין תחת שיפוטתה של ועדת האתיקה.

ו. **הדין החל על חברי כנסת המכהנים בתפקידים בעלי אופי מינהלי כללי**

34. האמור למעלה מתייחס לחברי הכנסת שאינם מכהנים בתפקידים נוספים. חברי כנסת המכהנים בתפקידים הכוללים סמכויות מינהליות או בתפקידים שיש בהם סמכויות ואחריות ייחודיות, נדרשים להתנהל **בזהירות יתרה**, בהלימה עם הדין החל עליהם ועם היבטי האחריות והסמכות הנובעים מתפקידם. מוצע שחברי כנסת בתפקידים כאמור יתייעצו עימי טרם חסימה של משתמש.

¹⁰ החלטת ועדת האתיקה מס' 15/20, מיום 21.3.2016; החלטת ועדת האתיקה מס' 2/20, מיום 20.7.2015; החלטת ועדת האתיקה מס' 2/19, מיום 2.7.2013.

ועדת האתיקה

תיעוד חסימות משתמשים ברשתות החברתיות

את הטופס החתום יש להעביר אל ועדת האתיקה והלשכה המשפטית של הכנסת

טל' 02-6408295/6 ; פקס 02-6496522 ;

E-mail: vetika@knesset.gov.il, law_etika@KNESSET.GOV.IL

שם המשתמש שתגובתו נמחקה או שנחסם	חבר הכנסת החוסם/המוחק
תאריך סיום החסימה	תאריך החסימה/מחיקה
סיבת החסימה או המחיקה וציטוט של הביטוי שבגינו הוטלה מגבלה על המשתמש	הרשת החברתית
האם נשקל שימוש בהגבלות אחרות?	האם המשתמש עודכן על דבר החסימה? אם כן, האם הגיב על דבר החסימה?